

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการจัดการความรู้ชุมชนของกลุ่มแม่บ้าน : กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองระดับ 4 ดาว จังหวัดเลย และ วิเคราะห์ปัจจัยในการจัดการความรู้ที่ส่งให้กลุ่มทอผ้าประสบความสำเร็จ และนำมาออกแบบเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มทอผ้า โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ระเบียบวิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และสังเกตการณ์ (Observation) โดยสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มทอผ้า OTOP ระดับ 4 ดาว จังหวัดเลย จำนวน 13 กลุ่ม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อจำแนกกลุ่มทอผ้าออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

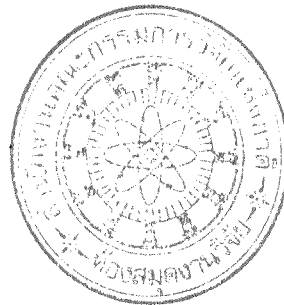
1. กลุ่มที่มีความรู้ไม่หลากหลาย และไม่ได้มีการเก็บความรู้เป็นระบบ
2. กลุ่มที่มีความรู้ไม่หลากหลาย และมีการเก็บความรู้เป็นระบบ
3. กลุ่มที่มีความรู้หลากหลาย และไม่ได้มีการเก็บความรู้เป็นระบบ
4. กลุ่มที่มีความรู้หลากหลาย และมีการเก็บความรู้เป็นระบบ

เงื่อนไขที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มทอผ้า มีดังนี้

1. จำนวนปีที่กลุ่มทอผ้าเปิดดำเนินการ
2. จำนวนสมาชิกที่มีรายได้ประจำจากกลุ่มทอผ้า
3. รายได้จากกลุ่มทอผ้า โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อคน
4. จำนวนลวดลายเฉพาะของกลุ่มทอผ้าที่สามารถจำหน่ายได้
5. จำนวนครั้งของการเข้าอบรมเพื่อรับความรู้ใหม่เกี่ยวกับการทอผ้า การบริหารจัดการกลุ่มทอผ้า ในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา
6. มีการบันทึกความรู้ของกลุ่ม โดยสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้บันทึกความรู้

เมื่อวิเคราะห์จำแนกกลุ่มทอผ้าแล้ว สำหรับกลุ่มที่มีความรู้หลากหลาย และมีการเก็บความรู้เป็นระบบนั้น จะมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งจากสมาชิกของกลุ่มทอผ้า และ ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานพัฒนาชุมชน

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาจากเอกสารในเรื่องของการจัดการความรู้ การจัดระดับสินค้า OTOP และจากเอกสารจากกลุ่มทอผ้า

ระยะที่ 2 การศึกษาในระยะนี้ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้ากลุ่มทอผ้า และสังเกตจากสถานที่ทำการของกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการความรู้ การจัดการบริหารกลุ่ม และปัจจัยที่ทำให้กลุ่มสามารถทอผ้าได้ระดับ 4 ดาว นำข้อมูลที่ได้ไปจำแนกเป็น 4 กลุ่ม

ระดับที่ 3 ศึกษารูปแบบการจัดการความรู้กลุ่มทอผ้าจากกลุ่มที่ 4 ที่มีความรู้หลากหลาย และมีการเก็บความรู้เป็นระบบ ที่ได้จากการจำแนกในระยะที่ 2 ตามกระบวนการจัดการความรู้เป็นกรอบการศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดความต้องการความรู้ การสร้าง การจัดหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ การกระจายความรู้ และการใช้ความรู้ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระต่อรูปแบบการจัดการความรู้ มีจำนวน 10 คน โดยเลือก

มาจากสมาชิกของกลุ่มทอผ้าที่มีประสบการณ์ทอผ้าอย่างน้อย 40 ปีขึ้นไป และผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานด้านการให้ความรู้ การจัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองในจังหวัดเลย ดังนี้

3.2.1	สมาชิกกลุ่มทอผ้า	จำนวน 6 คน
3.2.2	หัวหน้ากลุ่มทอผ้า	จำนวน 2 คน
3.2.3	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง	จำนวน 2 คน

ระยะที่ 4 การยืนยันในรูปแบบการจัดการความรู้ โดยผู้วิจัยนำคำตอบจากระยะที่ 2 มาสร้างแบบสอบถามปลายปิด เพื่อยืนยันรูปแบบกับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมอีกครั้ง เพื่อยืนยันความเหมาะสมและความน่าเชื่อถือของรูปแบบการจัดการความรู้

3.3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วย

ประชากร คือ กลุ่มทอผ้า OTOP ระดับ 4 ดาว จังหวัดเลย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทอผ้าไทเลย บ้านก้างปลา ต.ชัยพฤกษ์ อ.เมือง จ.เลย มีสมาชิก 52 คน และ กลุ่มทอผ้าไหม หนองน้ำใส มีสมาชิก 30 คน และ ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเกี่ยวกับกลุ่ม OTOP 2 คน

กลุ่มตัวอย่าง

- 3.3.1 สมาชิกกลุ่มทอผ้า ผู้วิจัยคัดเลือกจากสมาชิกของกลุ่ม และหัวหน้ากลุ่มนั้นๆ โดยคิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งการคัดเลือกตัวแทนของสมาชิกกลุ่มทอผ้านั้น กลุ่มทอผ้าเป็นผู้เสนอรายชื่อ ดังนี้
1. กลุ่มทอผ้าไทเลย บ้านก้างปลา จำนวน 5 คน
 2. กลุ่มทอผ้าไหม หนองน้ำใส จำนวน 3 คน
- 3.3.2 ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเกี่ยวกับ OTOP 2 คน เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่ม OTOP ในจังหวัดเลย

3.4 เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มี 3 ชนิดคือ

- 3.4.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการจัดการความรู้ การบริหารจัดการกลุ่มทอผ้า โดยใช้สัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มทอผ้าระดับ 4 ดาวทุกกลุ่ม
- 3.4.2 แบบสอบถามปลายเปิด เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นในการจัดการความรู้ของกลุ่มทอผ้า
- 3.4.3 แบบสอบถามปลายปิด ได้จากคำตอบแบบสอบถามปลายเปิด นำมาสังเคราะห์เป็นแบบสอบถามชุดที่ 2 เพื่อเป็นการยืนยันความรู้ของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง ว่ามีความคิดเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่

3.4.2 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยเป็นเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นเทคนิคที่หาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยการตอบคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน โดยแบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามในรอบต่อไป เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 3.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการจัดการความรู้ของกลุ่มทอผ้า OTOP ระดับ 4 ดาว โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้ากลุ่มทอผ้ารายบุคคล และสังเกตจากสภาพแวดล้อมการทำงานจากที่ทำการของกลุ่ม
- 3.5.2 เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ในการทอผ้าพื้นเมือง
- 3.5.3 เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ของแต่ละหัวข้อ และสร้างแบบสอบถามปลายปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความรู้ ซึ่งแบบสอบถามนี้มีการให้คะแนนเป็น 5 ช่วงคะแนนดังตัวอย่าง

1. สมาชิกในกลุ่มทอผ้า ควรมีความรู้ในเรื่องใด	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(-2)	(-1)	(0)	(1)	(2)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

- 3.6.1 ค่าความถี่ (Frequency)
- 3.6.2 ค่าฐานนิยม (Mode)
- 3.6.3 ค่ามัธยฐาน (Median)
- 3.6.4 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
- 3.6.5 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)